

Neznašovská tragédie

Tento příběh je poměrně známý, vražda majitele neznašovského velkostatku vzbudila ohlas v dobovém tisku a do dnešní doby byla i několikrát literárně zpracována.

Otokar Berchtold se narodil jako nejstarší syn Bohuslava hraběte Berchtolda a jeho manželky Julie Bulgarini. Měl ještě tři další sourozence: Marii Vincencii (1869–1919), Karla Mariu (1876–?) a Giselu (1882–1951)

Otokarův otec zemřel záhy, ve 42 letech (1884), chlapci bylo tehdy pouhých 10 let. Správu panství až do doby jeho plnoletosti (v té době 24 let), převzala jeho matka Julie.

Během příštích let docházelo mezi matkou a synem ke sporům, které se vyhrtyly v době, kdy se Otokar začal zajímat o Kateřinu Sušerovou, dceru řezníka z Týna nad Vltavou. Hraběnka Julie tvrdila, že její syn není schopen spravovat rodový majetek a spor se nakonec dostal až k soudu, který dal mladému Otokarovi za pravdu.

Rodinné neshody dosáhly vrcholu po narození jediné dcery Otokara a Kateřiny malé Juliany Marie v únoru roku 1899. Otokar svoji dceru nezapřel a v matrice je zápis o přiznání otcovství. Malá Julie byla později legitimována sňatkem rodičů jako hraběnka Berchtoldová.

<https://digi.ceskearchivy.cz/8112/278/2273/3000/53/0>

Po několika letech vše špělo k radostnému konci – v dubnu 1902 se z řeznické dcerky stala hraběnka Berchtoldová a byla to událost, kterou s nadšením kvitoval místní tisk.

Národní politika zveřejnila 23. března 1902 delší text s názvem „Šlechtic a dívka z lidu“, který začíná větou :

Zajímavý románek ze šlechtického života se spředl se v posledních letech na našem českém jihu, v romantickém Povltaví

V tomto duchu se nesl i celý další text.

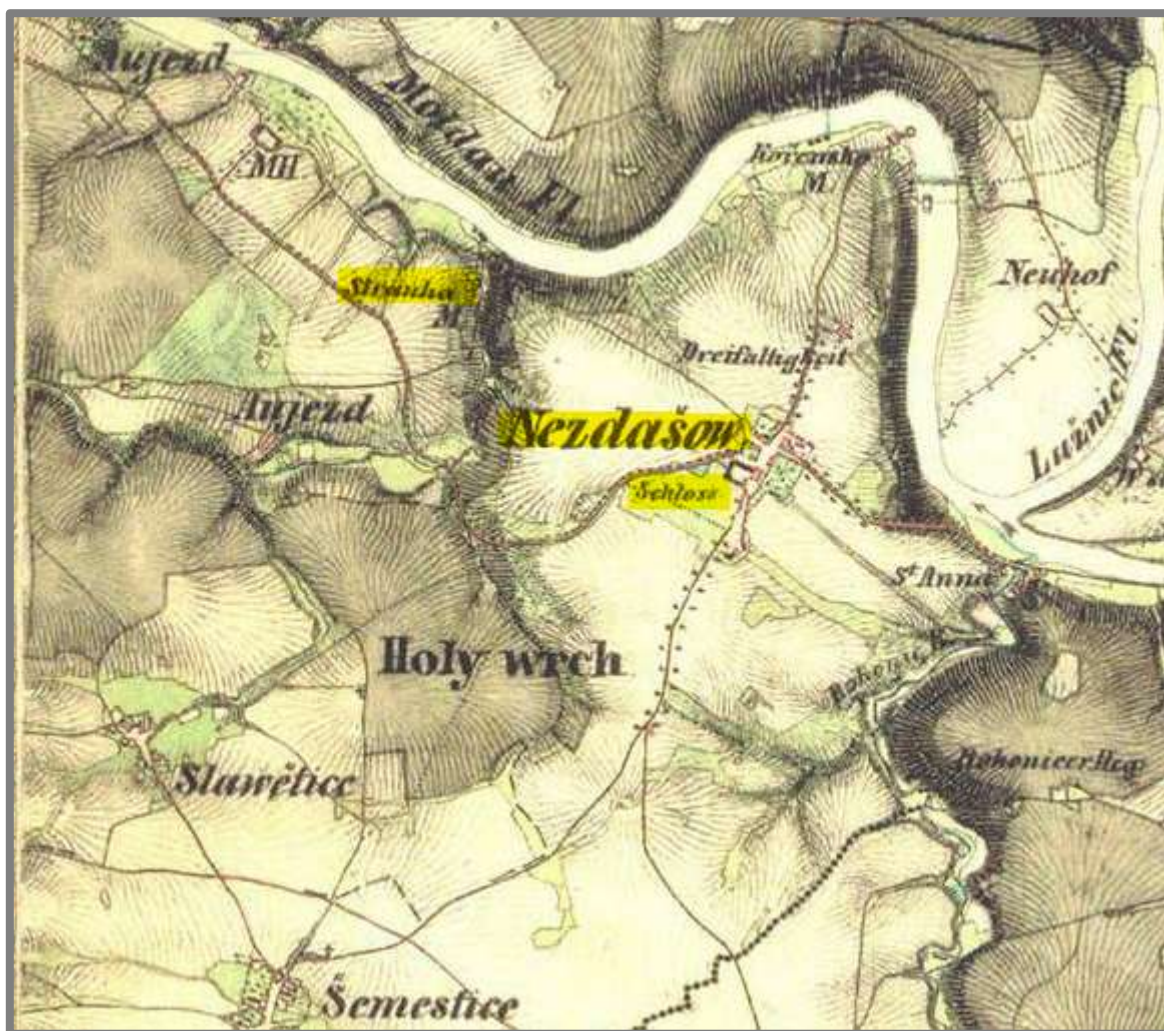
• **Slechtice a dívka z lidu.** Zajímavý románec ze slechtického života spřel se v posledních letech na našem českém jihu, v romantickém Povltaví. Nechybělo v postupu děje kapitol jasných a radostných, ale rovněž ne ponurých a trudných Konec však — zcela dle přání čtenářstva — všechny protivy srovnal, všechny nepřízné osudu zažehnal a závěreční kapitolu románu tvořiti bude svatba . . . Před několika lety zemřel hrabě Bohuslav Berchtold a ve své závěti ustanovil, aby velkostatek jeho Nezdašov u Týna nad Vltavou připadl dědictvím synu jeho Otakarovi, až tento dosáhne plnoletosti. Mladý hrabě po nějaké době dospěl ku 24. roku svého věku a měl se uvázati v samostatné hospodaření, leč příbuzní jeho z různých důvodů vymohli, aby poručenství nad ním bylo prodlouženo. Jednou z příčin tohoto zakročení byla déle již trvající, vroucí láska mladého slechtice k dceři z lidu, slečně Kateřině Sušerové, dceři řezníka v Týně nad Vltavou. Milostná tato náklonnost, jak se podobá, vzbuzovala u slechtických příbuzných, tradicí „modré krve“ přísně dbajících, zlobu a pohoršení a soudilo se bezpochyby, že čas tuto vášeň schladí a mladému hraběti „důstojnější“ nevěstu v cestu přivede. Když hrabě Otakar Berchtold dosáhl 24. roku, podnikl již kroky k uskutečnění kýženého sňatku a málo jen chybělo, aby byl vedl slečnu Sušerovu k oltáři, ježto správě duchovní v Týně nad Vltavou nebylo o prodloužení poručenství nad hrabětem ničeho známo. Sotva však zvěst o zamýšleném sňatku pronikla do veřejnosti, podniklo poručenstvo ihned energické kroky, aby svatbu zmařilo. To se sice podařilo, ale věrnost mladého hraběte zviklati a lásku ze srdce jeho vypuditi nedovedli. Hrabě přese všechny překážky neopustil od pevného úmyslu, vyvolenou svého srdce za manželku pojmouti a usiloval, aby se k tomu účelu poručenství co možná záhy sprostil. To se mu v poslední době také vskutku — jak jsme již oznámili — podařilo a statek Nezdašov odevzdán mu k samostatnému spravování. Nyní nehrozily více žádné překážky k vyplnění nejsnažnějšího přání obou milenců a jak se nám právě oznamuje, bude se sňatek jich konati dne 19. dubna. Posvěť jej v zámecké kapli nezdašovské sám českobudějovický biskup dr. M. Říha. Kdož by mladému hraběti a jeho občanské nevěstě z plna srdce nepřál, nejen že dlouho touženého cíle dosáhli, nýbrž aby také v budoucnosti z vítězství své vzájemné náklonnosti vždy se radovali a tak svým štěstím rodinným dokázali, že nerovnost rodu je pouhým předurčením.

V příštích letech plynul život manželů spokojeně, kromě Kateřiny a dcery se Otokar věnoval své další lásce – lovu.

7. května 1918 se na zámku sešla menší lovecká společnost a všichni pánové se vydali na podvečerní čekanou. Když se začalo stmívat společnost se rozhodla pro návrat domů. V kočáře sedělo šest mužů, na kozlíku hrabě Otokar, který převzal opratě od kočího Petra Ceboty.

Nedale obce Újezd v malém údolí, které najdeme na mapě z 19. století pod názvem Strouha, padl jediný nečekaný výstřel a hraběte zasáhla sprška sekaného olova do prsou a do hlavy. Byl dopraven do zámku, z bezvědomí se již neprobral a následujícího dne zemřel.

Případ vzbudil velký rozruch a Jihočeské listy uveřejnily několik článků.

Vážná nehoda nezdášovského hraběte Berchtolda. Z Týna nad Vltavou se sděluje, že hrabě Otokar Berchtold, majitel velkostatku Nezdášova byl v těchto dnech ve svém revíru na večerním „čekání“ neznámým pachatelem postřelen do obličeje a prsou sekaným olovem tak těžce, že o jeho zachování při životě se pochybuje. Případ není dosud vysvětlen. Hrabě Otokar Berchtold jest stár 44 roky a od r. 1902 ženat s dcerou vltavotýnského řezníka, Kateřinou Sušerovou.

Jihočeské listy, 11. května 1918

Hrabě Otokar Berchtold, majitel panství Nezdášova u Týna nad Vltavou, v minulých dnech na cestě z honu úkladně přepadený a postřelený, podlehl svému zranění dne 8. t. m. a byl v neděli dne 12. t. m. pohřben v Nezdášově. Zůstává po něm vdova hraběnka Katuše Berchtoldová rozená Šuserová z Týna n. Vlt. a dceruška komtesa Juliána. Soudí se, že zločin spáchaný byl ze msty a jako podezřelí zatčeni dva hraběcí hajní.

Jihočeské listy, 15. května 1918

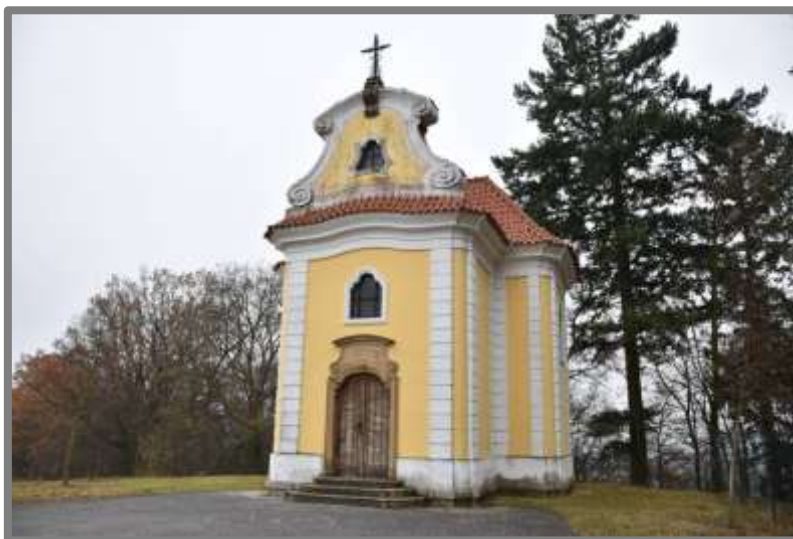
Pohřeb byl vypraven 12. května 1918 ze zámecké kaple v Neznašově a tělo nešťastného hraběte bylo uloženo k poslednímu odpočinku v kryptě kostela sv. Trojice.

O dvacet let později, po manželově smrti v roce 1936, nechala Otokarova dcera Julie Schnöblingová na nedalekém vrchu Kalvárie vybudovat novou hrobku v neobarokním slohu. Hrobka byla vysvěcena v roce 1938 a byly v ní uloženy ostatky hraběte Otokara Berchtolda, Juliina manžela Emila a v roce 1941 také její matky Kateřiny.

Po konfiskaci majetku rodu Schnöblingů a Berchtoldů připadla hrobka do majetku státu. K jejímu velkému poškození došlo v období po 2. světové válce, kdy se zřítíl strop. Během následujících let pouze chátrala a byla terčem vandalů. Obnovy se hrobka dočkala až roku 1999, tedy poté, co byla

převedena do majetku obce Všemyslice. Hrobka díky rekonstrukci získala funkci smuteční síně.

Ostatky zde pohřbených byly zpopelněny a v červenci 2014 uloženy na neznašovském hřbitově.

Berchtoldovská pohřební kaple

A jak probíhalo pátrání po neznámém pachateli?

Policie i četnictvo se do pátrání po zapojilo s plnou vervou. Z četnické stanice ve Čtyřech Dvorech byl přivezen policejní pes, který četníky přivedl k nedávno přijatému hraběcímu hajnému Tomáši Šebestovi.

Ten byl 9. května 1918 pro podezření z vraždy zatčen a převezen do vězení okresního soudu v Týně nad Vltavou., později byl dopraven do věznice krajského soudu v Českých Budějovicích.

Na podzim se konalo zasedání českobudějovické poroty, která Šebestu pro nedostatek důkazů osvobodila.

Podzim roku 1918 byl rušný, plný nových událostí. Skončila Velká válka, rozpadlo se staré mocnářství a měnila se mapa Evropy, vznikla Československá republika a na vraždu majitele neznašovského panství se pomalu zapomínalo.

Vdova Kateřina Berchtoldová vypsala odmenu 5000 K za dopadení vraha, ale pachatel dopaden nebyl. Sice v anonymních dopisech byly obviněny nejrůznější osoby, ale jejich účast na vraždě byla vyloučena. Po několika letech nechala vdova na místě vraždy postavit pomník, který dnes není téměř k nalezení, zub času vykonal své.

V únoru 1939 Národní politika zveřejnila článek s názvem „Neznašovská tragédie po dvou desetiletích uzavřena“

Osudy - Nehody - Zločiny.

Objasnění vraždy spáchané před 20 lety.

Vrah hraběte Berchtolda na pravdě boží.

Kabinetní ukázka skvělé činnosti českobudějovické pátračky.

Před dvaceti lety byl spáchán na Vltavotýnsku zločin, jehož obětí se stal majitel panství Neznašov hrabě Otakar Berchtold. Pořádal 7. května 1918 ve svém revíru hon na vysokou zvěř ve společnosti různých osobností z pražského společenského světa. Hrabě, trochu rozjařen, vezl některé účastníky honu ve svém kočáru, který také řídil na silnici mezi Albrechticemi a Neznašovem. Když přijeli do strouhy Písačka, kde byl tehdy poměrně nízký porost, padla s levé strany rána, která hraběte zasáhla plným nábojem do hlavy. Hrabě stačil říci jen „Co se děje“ a byl mrtev.

Četníci brzy zatklí člověka podezřelého z vraždy. Byl jím Tomáš Šebesta, hajný v hraběcích službách. Před porotou byl však sprostěn pro nedostatek důkazů a celá událost zapadla až do letošního roku mezi akta nevyřešených případů. Hajný byl pak z hraběcích služeb propuštěn a odstěhoval se do Sušice.

Letos jeden denní list oživil vzpomínku na tento tragický případ a brzy začala přicházet anonymní udání nejen rodině zesnulého, ale i zdejší četnické pátračce. Všude ale chyběly důkazy. Pátračka však pátrání oživila a projela při něm téměř celé jižní Čechy. Dostala také dopis psaný jedním mužem ze Sušice dceři hraběte Berchtolda. Tomu se jednou v noci při vzájemné zábavě chlubil Šebesta, že byl náruživým pytlákem a také, že byl

zaměstnán jako hajný u jednoho hraběte na Vltavotýnsku. Ten jej přistihl při pytláctví, ale dostal prý od Šebesty sekaného jen což, poněvadž hrabě jej na místě potrestal. Víc se pisatel dopisu nedověděl a Šebesta krátce na to, bylo to v r. 1930, zemřel. Před smrtí nemohl mluvit, poněvadž vinou nějaké choroby ztratil řeč. Pisatel se o pokračování nezajímal, poněvadž jméno hraběte neznal a také o něm nikdy neslyšel.

Až nyní se na věc upamatoval, když mu žena o celém případu četla z novin. Vzpomněl si vše, co mu Šebesta vyprávěl a napsal dopis dceři hraběte. Četníci pisatele vyslechli a dověděli se mnoho o nepěkných vlastnostech Šebestových, které potvrdili i jeho příbuzní. Svědek minil, že se Šebesta mstil hraběti, že jej udeřil rukavicemi.

Během vyšetřování se přišlo ještě na řadu okolností, kterými byl případ vyřešen. Nemohl být však ukončen jako obvykle zatčením, poněvadž pachatel jest již na pravdě boží. Zakončením byla dána i satisfakce různým osobám, které byly nespravedlivým osočováním nařčeny. Českobudějovická pátračka vykonala tu opravdu kabinetní ukázkou své činnosti, při které se muselo postupovat s jedinečným taktikem. Tím byl případ ve středu zakončen.

Jihočeské listy, 18. 2. 1939

Autor (pod značkou Vv.) zde popisuje vraždu i podezření, které ulpělo na Tomáši Šebestovi. Text měl velký ohlas, pár dnů po zveřejnění obdržela dcera zavražděného Julie Schnöblingová dopis od Josefa Sedleckého ze Sušice, který tvrdil, že ví kdo je vrah.

Podle výpovědi se u něj v roce 1930 zastavil dávný kamarád a bývalý hraběcí hajný Šebesta, o němž bylo známo že je vášnivý pytlák. Noční služba byla dlouhá a nudná (Sedlecký pracoval jako noční hlídač na stavbě sušického vodovodu) a slovo dalo slovo. Šebesta, který se po vraždě a věznění změnil a uzavřel do sebe, se prořekl. Byl hrabětem přistižen nad upytlačeným kusem, ten mu vynadal, údajně naplival do tváře a několikrát udeřil rukavicemi do obličeje. Šebesta toužil po pomstě a podle Sedleckého řekl:

„Já mu dal potom sekanou a měl toho dost“

Byl Tomáš Šebesta skutečně vrahem Otokara Berchtolda? Pravdu se nedozvíme, odpověď na tuto otázku si vzal pachatel do hrobu. Osobně se přikláním k názoru, že vrahem byl opravdu Tomáš Šebesta.

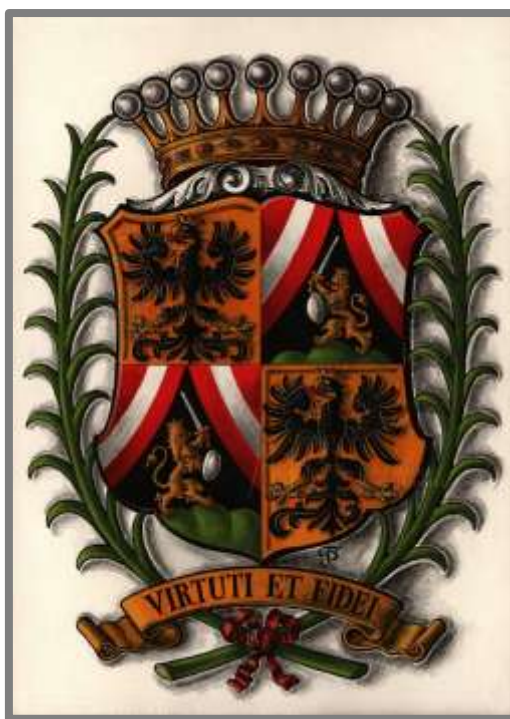
A jaké byly další osudy aktérů tohoto příběhu?

Tomáš Šebesta krátce poté onemocněl a v říjnu 1930 ve věku 52 let v Sušici zemřel. Příčinou úmrtí byla mrtvice (zápis 101)

https://www.portafontium.eu/iipimage/30074393/susice-31_1010-z?x=39&y=103&w=773&h=378

Hraběnka Kateřina, zvaná Katuše, se na zámku v Kunicích (dnes zámek Berchtold) v roce 1920 provdala za Aloise Fantu, zemřela v roce 1941.

Jediná dcera Julie se ve dvaceti letech provdala za Judr. Emila Schnöblinga, který zemřel již v roce 1936 ve věku 50 let, Helena, se narodila kolem roku 1920.

Erb Berchtoldů

Zámek je evidován jako nemovitá kulturní památka¹ a od roku 2018 je v soukromých rukou a vypadá to, že se blýská na lepší časy.

Zámek Neznašov na přelomu století a dnes

www.cestyrodu.cz
Alena Škrabalová

¹ <https://pamatkovykatalog.cz/zamek-19937037>